

**“Als vrouw moet je veel
meer moeite doen om
als goede technicus
gezien te worden”**

Dr. Sjiera de Vries, lector Sociale Innovatie bij
Hogeschool Windesheim

Sjiera de Vries onderzoekt, samen met een aantal collega's van de hogescholen Windesheim en Saxion, hoe we vrouwen kunnen behouden voor de techniek. Een urgent vraagstuk omdat we enerzijds steeds meer technici nodig hebben en anderzijds de uitstroom van vrouwen in de techniek onevenredig hoog is. Sjiera de Vries: “Het is de intentie dat ons onderzoek vervolgens zal gaan leiden tot een praktijkgerichte gereedschapskist met effectieve interventies die kunnen worden ingezet door zowel opleidingen als bedrijven.”

Sjiera de Vries studeerde Sociale en Organisatie Psychologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Zij was onder andere senior onderzoeker en adviseur bij TNO en lector Multicultureel Vakmanschap en Diversiteit bij de Politieacademie. Sjiera: “Momenteel werk ik als lector Sociale Innovatie bij hogeschool Windesheim en heb ik een eigen adviesbureau, gespecialiseerd in diversiteit.”

Meer aandacht nodig voor behoud vrouwelijke technici

Sjiera: “We zien veel aandacht voor het werven van vrouwen voor technische opleidingen. Onvermijdelijk, want met alleen de extra stimulering van de instroom van jongens gaan we het niet redden, gezien de vergrijzing en ontgroening. Tegelijkertijd is de uitstroom onder vrouwen groot, zelfs groter dan bij mannen. We moeten dus meer aandacht besteden aan het behoud van deze groep als zij eenmaal voor techniek kiest. Deels zit die uitstroom in de opleiding, maar voor een groot deel ook in de overstap van opleiding naar werk. Een fors deel van de vrouwen gaat niet aan de slag in de techniek na een opleiding omdat dat wat het technisch werkveld hen daadwerkelijk biedt, tegenvalt. Daar zit de bottleneck die we moeten zien op te lossen. Niet zozeer de werkinhoud valt tegen, maar veel meer de mogelijkheden die zij krijgen en de inpassing in de organisatie. Helaas stroomt ook een deel van de vrouwen uit als zij al daadwerkelijk in de techniek werkzaam zijn.”

Geef vrouwen de kans op een goede werkplek

Wil je vrouwen laten kiezen voor techniek en hen daarin vervolgens laten blijven werken? Dan moet je goed kijken naar hoe de organisaties in de branche zijn vormgegeven, geeft Sjiera aan: “En ook welke mogelijkheden deze organisaties vrouwen bieden. Nu zijn veel organisaties voor hen niet aantrekkelijk door de organisatiecultuur en door de beperkte kansen die ze krijgen om echt op niveau te werken en een carrière op te bouwen.” Sjiera kwam met haar onderzoek tot een bijzondere constatering: “Een groot deel van de vrouwen met een technische opleiding, wil wel

technisch werk doen, maar dan expliciet buiten de technische sector. Denk aan een ziekenhuis, school of een bedrijf waar techniek een rol speelt. Organisaties die in de aard geen technisch bedrijf zijn en met een andere, minder masculiene, bedrijfscultuur. Dit zou een signaal moeten zijn voor de sector: die verliest dus mensen terwijl er tegelijk een steeds maar oplopend personeelstekort is.”

Beeldvorming werkt belemmerend

Een deel van de uitstroom wordt ook veroorzaakt door het concept dat vrouwen beter zijn in leidinggevende functies, beter communiceren met klanten en meer. Sjiera: “Dit gegeven trekt hen al snel weg uit de technische kernfuncties naar de aanpalende functies in deze sector. Dit kan zeker positief zijn voor de vrouwen, als zij hiervoor bewust kiezen. Maar het is jammer als zij voor die aanpalende functies kiezen omdat binnen de technische functies hun kwaliteiten minder herkend en benut worden. Dit heeft rechtstreeks te maken met beelden die er leven over wat techniek is en wat een technicus is. Als wij ons die voorstellen, zien we een man en niet een vrouw. Dus moet je als vrouw veel meer moeite doen om als goede technicus gezien te worden. Kwaliteiten blijven hierdoor onbenut en het is als vrouw minder mogelijk om binnen de techniek een interessante loopbaan op te bouwen. Communicatieve competenties van vrouwen worden wel makkelijker herkend, die passen in het beeld. Dus dan gaat een carrièrestap snel die richting op.”

Vrouwelijk perspectief op relevante productontwikkeling

Techniek bepaalt steeds meer hoe ons leven eruit ziet en hoe wij ons leven leiden, vervolgt Sjiera: “Als we al die technische oplossingen ontwikkelen zonder dat vrouwen hierin mee ontwikkelen vanuit hun perspectief, dan kan het maar zo zijn dat veel van die producten niet aansluiten op wat vrouwen willen of nodig hebben. Met andere woorden: met technisch opgeleide vrouwen kun je heel veel specifieke en nuttige kennis voor je productontwikkeling in huis halen. Opnieuw een belangrijke reden om voor de techniek opgeleide vrouwen ook daadwerkelijk voor deze sector te behouden.”

Vertaling naar gereedschapskist met concrete tools

Het onderzoek van Sjiera heeft een hoge mate van praktijkgerichtheid: “We willen dat het iets oplevert. Dus onderzoeken we niet alleen de belemmeringen, maar ook wat er al in de

“Met technisch opgeleide vrouwen kun je heel veel specifieke en nuttige kennis voor je productontwikkeling in huis halen”

praktijk gebeurt om deze tegen te gaan en wat we uit wetenschappelijke literatuur al weten over wat daarbij echt werkt. Het is onze intentie dit onderzoeksproject voort te zetten met een vervolg waarin we daadwerkelijk oplossingen gaan samenvoegen tot een gereedschapskist. Hier kunnen bedrijven en scholen mee aan de slag, om de genoemde uitstroom van vrouwen uit de techniek te helpen voorkomen.”

Typisch Nederlandse belemmeringen

Typisch Nederlands is dat het aandeel van vrouwen in de techniek altijd al laag is geweest. Sjiera: “Er zijn landen waar zelfs het merendeel van de technici vrouw is. De beeldvorming in Nederland van de vrouw als technicus is onvoldoende ontwikkeld. Sowieso is de arbeidsparticipatie van vrouwen in Nederland minder dan in het buitenland, met meer nadruk op deeltijdwerken. In de technische sector is deeltijdwerk zeker geen gewoonte. Al deze typisch Nederlandse kenmerken maken het nog eens extra lastig om de beeldvorming van vrouwen in de techniek positief om te buigen.”

Noodzakelijke inhaalslag op het terrein van sociale veiligheid

Twee zaken vielen Sjiera op tijdens haar onderzoek: “Veel bedrijven die wij bij het onderzoek betrekken, zien zelf ook dat het belangrijk is te zorgen dat er meer vrouwen in de techniek komen en er ook blijven. Vanuit de sector wordt er ook van alles ontwikkeld om het tij te keren. Iets anders, en dit vind ik zorgelijk, is dat de kwestie van sociale veiligheid van vrouwen ook in de techniek sterk speelt. We horen van scholen, studenten en in de bedrijven dat er nog heel veel moet gebeuren als het gaat om normale omgangsvormen vanuit mannen naar vrouwen in de techniek. Overigens stellen ook de meeste mannen normale omgangsvormen richting vrouwen erg op prijs en zijn ook zij ontstemd over andere mannen die hier niet in zijn meegegroeid. Duidelijke grenzen stellen om ongewenst gedrag tegen te gaan en die grenzen indien nodig ook handhaven, helpt bij het vormgeven van een organisatiecultuur die zowel voor vrouwen als mannen prettig is.”

Samenwerking TechYourFuture

TechYourFuture financiert voor een groot deel dit project: “Het is een samenwerking tussen TechYourFuture, Windesheim en Saxion. Naast het verstrekken van subsidie, is TechYourFuture voor ons ook van belang om in contact te komen met netwerken, opleidingen en bedrijven teneinde onze bevindingen te kunnen delen. Tot slot zijn zij als partij enorm belangrijk om de thema's waar wij mee bezig zijn, ook op andere plekken uit te dragen”, besluit Sjiera.